

оптимізацію впровадження нових банківських Інтернет-технологій в Україні, та, в більш глобальній постановці, проблему парадоксу продуктивності, оптимізацію співвідношення традиційних та сучасних електронних банківських технологій.

Олег МОРОЗ

*студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет*

Науковий керівник:
д.е.н., професор Луців Б.Л.

АКТИВІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі та зумовлюють конкурентні позиції країни на світових ринках, є основою для розвитку підприємств, окремих галузей та економіки в цілому. Тому питання щодо створення сприятливого інвестиційного клімату всередині країни завжди було і є в центрі уваги. Особливо гостро це питання постало після економічної кризи, яка призвела до зниження інвестиційної діяльності в Україні. Найголовнішим питанням залишається пошук необхідних джерел забезпечення країни інвестиціями, так як саме вони вважаються основним інструментом впровадженню нових технологій, сучасних видів устаткування, виведення держави з кризи, збільшенню продуктивності праці, підвищенню добробуту населення тощо.

Одним з основних суб'єктів інвестиційної діяльності є банк як фінансовий інститут, що здійснює вкладення власних, позикових або залучених коштів у реальні або фінансові активи, а також забезпечує контроль за цільовим використанням вкладених коштів. Розглядаючи механізм банківського інвестування, дослідники оперують цілим рядом понять і економічних категорій, різниця між якими не завжди є очевидною, що викликає термінологічну неузгодженість і часто обумовлює невизначеність у трактуванні окремих рекомендацій.

Банківські інвестиції традиційно розуміються як всі напрямки розміщення ресурсів банку, а також як операції по розміщенню коштів на певний термін з метою одержання доходу. У першому випадку до інвестицій відносять весь комплекс активних операцій банку, у другому – тільки його термінову складову. Якщо розуміти інвестиції як вкладення капіталу з метою наступного його збільшення, то з погляду банку приріст капіталу повинен бути достатнім для того, щоб компенсувати йому відмову від використання наявних фінансових ресурсів для вкладення в інші альтернативні інструменти на фінансовому ринку, винагородити його за ризик і відшкодувати втрати від інфляції в майбутньому інвестиційному періоді. [1]

Умовою успішного розвитку банків України є активна інвестиційна діяльність. Як правило, механізм реалізації інвестиційної діяльності тісно пов'язаний з інвестиційним процесом в сучасних умовах трансформації та розвитку економіки. Беручи участь саме в інвестиційному процесі, банки обслуговують рух коштів, які належать інвесторам-клієнтам та призначені для інвестування. Однією з головних інвестиційних функцій банків є мобілізація заощаджень населення і спрямування їх на інвестування через ринок цінних паперів. Важливою також є функція вкладення в інвестиційні проекти власних і залучених ресурсів. Але, як зауважують фахівці,

інвестиційна діяльність українських комерційних банків відбувається тільки за першою функцією – обслуговування руху коштів.

Інвестиційну діяльність банку як економічного суб'єкта на рівні країни загалом визначають як діяльність, в процесі здійснення якої банк виступає в ролі інвестора, який вкладає свої ресурси на певний період часу для створення чи придбання в інших економічних суб'єктів реальних фінансових активів чи отримання певної суми доходу [3]. Інвестиційне посередництво банків не обмежується інвестиційною діяльністю, оскільки вони активно здійснюють і комісійно-посередницькі операції на ринку інвестування. Всі ці операції не вимагають безпосереднього використання ресурсів банку і їхніх розміщень у які-небудь активи, однак слугують джерелом додаткового доходу.

Участь банків у функціонуванні ринку інвестування містить у собі не тільки банківське інвестиційне посередництво, а сукупність всіх форм впливу на інвестиційні ринкові відносини з боку банківської системи незалежно від того, породжені вони безпосередньо банківським інвестиційним посередництвом або іншими напрямками банківської діяльності. Так, вплив банківської системи на грошову масу в обігу найчастіше породжується діяльністю банків, яка ніяк не пов'язана з ринком інвестування, але, незважаючи на це, воно являє собою форму банківської участі у функціонуванні ринку інвестування, опосередковану впливом змін характеристик грошової маси на нього.

Інвестиційна активність банків відображає кількісні індикатори інвестиційної банківської діяльності, що характеризують її значущість.

Інвестиційна банківська діяльність – більше вузьке поняття, ніж банківське інвестиційне посередництво, оскільки в цьому випадку інвестиційний характер діяльності визначається лише ініціативою самих банків. [2] Наприклад, виконання банками загальних організаційних функцій посередників ринку позичкового капіталу є формою банківського інвестиційного посередництва, але не входить до складу банківської інвестиційної діяльності. Так, при наданні банком брокерських послуг він керується мотивами, не пов'язаними прямо з ринком інвестування, однак його клієнти завдяки цим послугам можуть здійснювати інвестиційні операції із цінними паперами. Інвестиційна діяльність банків розглядається як бізнес по наданню двох типів послуг: щодо збільшення готівки шляхом випуску або розміщення цінних паперів на їхньому первинному ринку, а також щодо організації віртуальної зустрічі покупців і продавців уже існуючих цінних паперів на вторинному ринку.

Принципове значення для економічної системи має той факт, що банківські інвестиції безпосередньо пов'язані зі структурними змінами в економіці і її інноваційним розвитком, оскільки для збільшення норми нагромадження і підвищення інвестиційної привабливості національної економіки повинні органічно поєднуватися основні структурно-функціональні фактори – інвестиції й інновації, співвідношення яких закладає основу для модернізації економіки і її макроекономічної збалансованості.

Фінансові інвестиції банку можна розглядати як вкладення коштів у різні види фондових інструментів та капітал у формі дохідних грошових інструментів, а також як вкладення у статутні фонди підприємств [5].

Аналізуючи сучасний стан розвитку інвестиційної діяльності комерційних банків України, можна сказати, що саме фінансові інвестиції та різні вкладення в придбання нематеріальних активів є основною формою інвестицій цих банків. Щодо

реальних інвестицій, то, на жаль, фінансування й кредитування банками інвестиційних проектів є недостатнім.

З погляду покращення доступу фірм до інвестицій необхідно в дуже стислі строки підтримати банківський сектор і сприяти розвитку небанківських установ, зокрема:

- заохочувати участь іноземних банків для посилення конкуренції, що змусить українські банки зменшувати процентні ставки і укрупнюватися;
- ввести суворі правила щодо кредитування споріднених підприємств;
- підвищити вимоги до капіталу та обсягів основного капіталу;
- привести страхове законодавство у відповідність до статутів ЄС;
- прийняти відповідне законодавство для створення накопичувального пенсійного фонду [4];

Економіка України сьогодні потребує значних довгострокових інвестицій з метою розширеного відтворення всіх сфер виробництва на принципово новій, інноваційній основі. Для цього необхідно подолати основні причини, які стримують розвиток інвестиційної діяльності банків, серед яких виділяють наступні:

- неплатоспроможність більшості позичальників, відсутність гарантій повернення ними кредитів та ліквідної застави;
- втрата довіри населення та підприємців до українських банків, що пов'язано з подіями загострення економічної кризи в Україні;
- високий рівень внутрішніх та зовнішніх інвестиційних ризиків, які не готові взяти на себе банки;
- високі відсоткові ставки за кредитами;
- відсутність дієвого механізму стимулювання з боку держави.

З метою активізації інвестиційної діяльності банків держава має забезпечити, по-перше, можливість накопичення банками необхідних коштів для розвитку інвестиційної діяльності; по-друге, розділити з банками ризик інвестиційної діяльності, зумовлений економічним становищем країни; по-третє, сприяти підвищенню прибутковості інвестиційної діяльності.

Отже, з одного боку, банківська система зацікавлена в розвитку економіки, постійному відновленні і постійному нарощуванні виробничого потенціалу, що неможливо без значних інвестицій. З іншого, – кожен банк зацікавлений в отриманні прибутку і мінімізації ризиків, що є причиною низької інвестиційної активності.

Сучасна економічна ситуація потребує нових підходів до організації інвестиційної діяльності в державі. Для того, щоб покращити інвестиційний клімат та забезпечити подальший розвиток інвестиційної діяльності банків в Україні, необхідна обґрунтована державна інвестиційна політика, спрямована на перетворення вітчизняних банків в активних інвесторів української економіки, яка забезпечить мобілізацію достатніх обсягів інвестиційних ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку економіки.

Список літератури:

1. Васильєва Т.А. Банківське інвестування на ринку інновацій : монографія / Т.А. Васильєва. – Суми : СумГУ, 2007. – 513 с.
2. Вовчак О.Д. Банківська інвестиційна діяльність в Україні : монографія / О.Д. Вовчак. – Львів : ЛКА, 2009. – 541 с.
3. Комарницький І.Ф. Інвестиційна діяльність комерційних банків : монографія / І.Ф. Комарницький, Р.Г. Комарницька; Чернівецький національний ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: ЧНУ Рута, 2008. – 259 с.
4. Луців Б.Л. Інвестиційна політика банків : навч. посібн. / Б.Л. Луців, А.О. Тимків. – Тернопіль : "Тернограф", 2011. – 317 с.
5. Реверчук С.К. Управління і регулювання банківською інвестиційною діяльністю : монографія / С.К. Реверчук, Л.Г. Кльопа, М.Б. Паласевич. – Львів : "Тріада плюс", 2007. – 351 с.